

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE

Pirmais revīzijas departaments

Kr. VALDEMĀRA IELĀ 26, RĪGĀ, LV - 1010
tālr. 7017502, 7017553, fakss 7017673, e-pasts: pirmais@lrvk.gov.lv

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

23.05.2006.

Nr. 5.1 – 2 – 57R/2005

Likumības revīzija par Valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Radio” 2005.gada saimnieciskās darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 46. un 48. pantu un Valsts kontroles Pirmā revīzijas departamenta 2005.gada 3.oktobra revīzijas uzdevumu Nr.5.1.-2-57R/2005, veikta likumības revīzija par Valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Radio” (turpmāk – Radio) 2005.gada saimnieciskās darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.
2. Revīziju veica valsts revidentes: S.Zunde, S.Rudņeva, Z.Rulle.

valsts revidenta palīgi: A.Alksne.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis – pārbaudīt Radio 2005.gada saimnieciskās darbības darījumu un darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, veicot saimnieciskās darbības ieņēmumu no reklāmas pakalpojumu pārdošanas un darba samaksas sistēmas uzskaites likumības revīziju.

Valsts kontroles revidentu atbildība

4. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojumu, kas balstīts uz revīzijas pierādījumiem.

VB SIA „Latvijas Radio” atbildība

5. Radio vadība ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

6. Revīzija tika veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par:
  - saimnieciskās darbības ieņēmumu no reklāmas pakalpojumu pārdošanas uzskaites atbilstību normatīvo aktu prasībām,
  - darba samaksas sistēmas uzskaites atbilstību normatīvo aktu prasībām.
7. Radio gada pārskata iesniegšanas termiņš ir noteikts ne vēlāk kā septiņus mēnešus pēc pārskata gada beigām¹. Līdz ar to revīzijā izmantota informācija un grāmatvedības uzskaites dati, kas atspoguļo Radio 2005.gada saimniecisko darbību pēc 18.01.2006. sagatavotās grāmatvedības atskaites, kas iesniegta Valsts kontrolei.
8. Revīzijas laikā izlases veidā tika iegūti atbilstoši revīzijas pierādījumi, pamatojoties uz kuriem sagatavots revīzijas ziņojums. Kā revīzijas pierādījumu iegūšanas metodes tika izmantotas iesniegto dokumentu izvērtēšana un analīze, veiktas analītiskās procedūras un aprēķināšanas procedūras, kā ar veiktās intervijas ar atbildīgajām personām Radio.

Revidējamās jomas īss raksturojums

9. Radio ir valsts bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kura ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistrā 1992.gada 29.jūnijā, Radio reģistrēts savā līdzšinējā juridiskajā statusā 1995.gada 28.decembrī. Radio reģistrētais pamatkapitāls ir Ls 579 592, visas kapitāldaļas pieder valstij. Valsts kapitāla daļu turētāja ir Nacionālā radio un televīzijas padome, saskaņā ar Radio un televīzijas likuma 57.pantu.
10. Saskaņā ar statūtiem Radio ir sabiedriska raidorganizācija, kuras pamatuzdevums ir īstenot nacionālo pasūtījumu elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu jomā².
11. Radio ir uzņēmums, kurā valsts daļa pamatkapitālā ir 100% un šādam uzņēmumam ar finanšu līdzekļiem un mantu jāriņķojas lietderīgi un likumīgi, lai mērķis tiktu sasniegts ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu, manta atsavināma par iespējami augstāko cenu un iegūstama par iespējami zemāko cenu³.
12. Radio darbības virzieni ir⁴:
  - brīvas un vispusīgas informācijas izplatīšanas nodrošināšana par notikumiem Latvijā un ārzemēs;
  - latviešu valodas un kultūras attīstības nodrošināšana, sekmējot vienkopienas valsts nostiprināšanu;
  - vispusīgu muzikālo programmu veidošana, uzturot spēkā nacionālās kultūrpolitikas un programmu apmaiņas principu;
  - izglītojošu, arī reliģiski izglītojošu, kultūras, zinātnes, izklaides, bērnu, sporta un citiem raidījumu veidošana;
  - Valsts prezidenta, Saeimas, Ministru kabineta un pašvaldību darbības atspoguļošana, saskaņā ar noslēgtiem divpusējiem līgumiem;
  - priekšvēlēšanu aģitācijas iespēju nodrošināšana, saskaņā ar likumdošanu;
  - raidījumu veidošana par Latvijā dzīvojošo mazākumtautību dzīvi un kultūru.

¹ 14.10.1992. Likums „Par uzņēmumu gada pārskatiem” 66.panta 1.daļa

² VB SIA „Latvijas Radio” Statūti 1.6.punkts

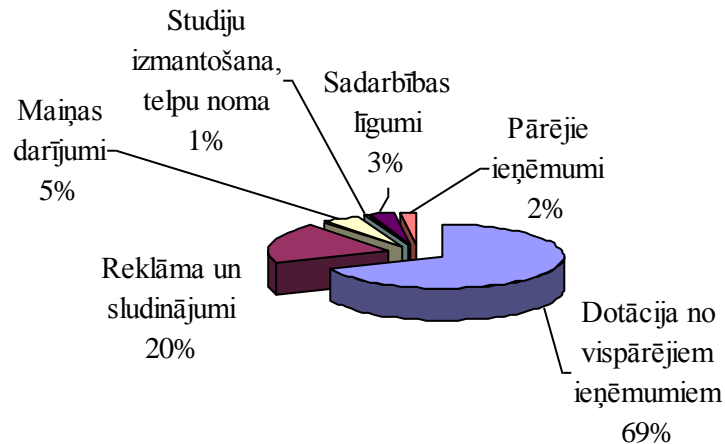
³ 19.07.1995. Likums „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” 3.pants

⁴ VB SIA „Latvijas Radio” Statūti 5.2. punkts

13. Radio budžeta ieņēmumu daļu veido⁵:

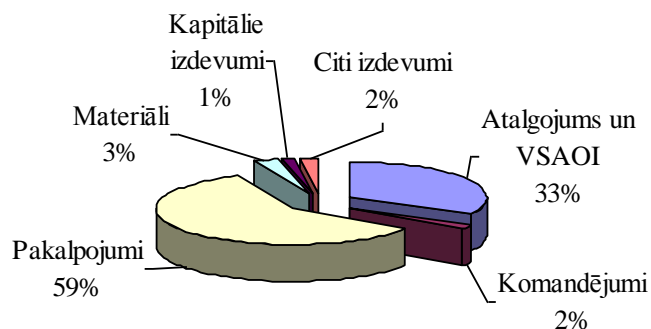
- valsts budžeta līdzekļi;
- patstāvīgā uzņēmējdarbībā iegūtie līdzekļi;
- dāvinājumi, ziedojumi un sponsorējumi.

14. 2005.gadā, saskaņā ar gada plānu, Radio saimnieciskās darbības ieņēmumus veido: dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem (69%), un pašu ieņēmumi (31%) (skatīt attēlu Nr.1). Analizējot uzņēmuma pašu ieņēmumus, vislielāko īpatsvaru veido ieņēmumi no reklāmas un sludinājumiem, kas ir 20% no kopējiem ieņēmumiem un 64% no pašu ieņēmumiem.

Attēls Nr.1: 2005.gada Radio saimnieciskās darbības ieņēmumu plāns

15. Analizējot Radio saimnieciskās darbības izdevumus, vislielāko īpatsvaru veido pakalpojumu izdevumi (59%) un atalgojumu, valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi (33%) (skatīt attēlu Nr.2).

Attēls Nr.2: 2005.gada Radio saimnieciskās darbības izdevumu plāns

16. Kopumā vērtējot Radio saimniecisko darbību, būtiskākie riski tika identificēti attiecībā uz saimnieciskās darbības ieņēmumiem no reklāmas pakalpojumu pārdošanas un darba samaksas sistēmu, jo:

⁵ 24.08.1995. „Radio un televīzijas likums” 61.pants

- 2005. gadā aptuveni 58% no kopējiem pašu saimnieciskās darbības ieņēmumiem ir gūti no reklāmas pakalpojumu pārdošanas;
- 2004.gada pārskata zvērināta revidenta ziņojumā vadībai ir norādīts, ka “reklāmas pasūtījumu pieņemšanai, reģistrēšanai un aprēķiniem izmantotā datu bāze „Ražošanas programma” nedod iespēju veikt efektīvu kontroli”;
- Radio ģenerāldirektors 13.04.2005. vērsies Ekonomikas policijā ar lūgumu izvērtēt aizdomas par iespējamajiem pārkāpumiem Reklāmas daļā reklāmas raidlaika uzskaitē un izlietojumā, kā arī atalgojumu izmaksā;
- 2005.gada 7.novembrī beidzies ģenerāldirektora pilnvaru termiņš, un Nacionālā radio un televīzijas padome iecēlusi ģenerāldirektora vietas izpildītāju, kā arī no 2005.gada 22. augusta mainījies Reklāmas daļas vadītājs;
- Radio pastāv sarežģīta atalgojumu uzskaitē, kur ir dažāda veida piemaksas, pabalsti, materiālā stimulēšana, līgumdarbu apmaksas, dāvanas un citas izmaksas, kuru pamatojumam ir aprūtināti izsekot, jo darba samaksu regulē komplicēti iekšējie normatīvie akti.

Kopsavilkums

17. Saimnieciskās darbības ieņēmumu no reklāmas darījumu, kuros norēķinu kārtība un izpilde tiek veikta atbilstoši preču vai pakalpojumu apmaiņas darījumiem, vai arī kā norēķinu līdzeklis tiek izmantota nauda, uzskaitē un izpilde ne vienmēr atbilst normatīvo aktu prasībām, jo:
  - 17.1. Nav izveidota normatīvo aktu bāze, kas reglamentētu iepirkuma procedūru piemērošanas kārtību, tajā skaitā attiecībā uz maiņas darījumiem.
  - 17.2. 2005.gadā veikti iepirkumi maiņas darījumiem, neievērojot likumā „Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām” noteikto iepirkumu veikšanas kārtību.
  - 17.3. Cenu un atlaižu politika netiek piemērota atbilstoši izstrādātajai kārtībai. Noslēdzot maiņas līgumus un piešķirot būtiski lielas atlaides Radio rīkojas pretrunā ar likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanu un novēršanu” 3.panta 2.punktu, kurš nosaka, ka manta nododama īpašumā citai personai par iespējami augstāku cenu.
  - 17.4. Nav nodrošināta kontrole pār noslēgto reklāmas darījumu līgumu izpildi. Tādējādi atsevišķos gadījumos nav pamatojuma piemērotajām atlaidēm, jo nav izpildīts līgumā atrunātais reklāmas pasūtījumu apjoms.
  - 17.5. Inventarizācijas laikā konstatēts, ka Radio tiek plānota un arī pārraidīta reklāma, neievērojot Radio un televīzijas likuma 21.panta 2.punkta prasības, kas nosaka, ka reklāmai nacionālā pasūtījuma ietvaros veidotajās programmās un raidījumos atvēlētais laiks katrā raidlaika stundā nedrīkst pārsniegt 10%, kas ir 6 minūtes stundā.
  - 17.6. Netiek veikta kontrole pār reklāmas pārraidīšanu paredzētajā laikā un to apjomu atbilstību iepriekš izdarītajam pasūtījumam, uz kuru pamatojoties vēlāk tiek izrakstīts rēķins. Līdz ar to revidenti neguva pārliecību par precīzu ieņēmumu uzskaiti.
18. Radio pastāv komplicēta un necaurskatāma materiālās stimulēšanas piemaksu uzskaites sistēma, kas sastāv no materiālās stimulēšanas, dažādām piemaksām, kuru pamatojumam ir aprūtināti izsekot.
19. Ģenerāldirektoram izmaksātās materiālās stimulēšanas prēmijas ir pretrunā ar Radio Statūtiem un pastāvošo likumdošanu.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi no reklāmas.

1.1. Darījumu reglamentējošā iekšējo normatīvo aktu bāze

Konstatējumi

20. Saimnieciskās darbības ieņēmumu no reklāmas pakalpojumu sniegšanas uzskaiti reglamentējošie iekšējie Radio normatīvie un citi tiesību akti:
  - 13.09.1996. „Reklāmas pakalpojumu daļas nolikums”;
  - 01.06.2001. „VB SIA Latvijas Radio grāmatvedības organizācijas dokumenti”;
  - 01.03.2004. „VB SIA Latvijas Radio iepirkuma komisijas nolikums”;
  - 31.03.2004. „Nolikums par reklāmu, sponsorēšanu un cita veida publicitāti radio ēterā” ar grozījumiem;
  - 28.12.2004. „VB SIA Latvijas Radio finanšu nodaļas nolikums”;
  - Radio ģenerāldirektora apstiprināts nolikums par reklāmas raidlaikiem, to cenām un piemērojamām atlaidēm no 2005.gada 1.janvāra;
  - 22.06.2005. Radio rīkojums Nr.61/1-4.1 „Par reklāmas raidlaika Inventarizācijas komisiju”;
  - 01.11.2005. “Reklāmas daļas nolikums”.
21. Radio apstiprinātajā struktūras shēmā Reklāmas daļa ir izveidota kā atsevišķa struktūrvienība, kura ir pakļauta tieši ģenerāldirektoram.
22. Reklāmas pakalpojumu daļas nolikums nosaka, ka reklāmas daļai nav juridiskās personas statusa, darbības pamatā ir pašfinansēšanās un atmaksāšanās princips, ir atsevišķs konts un ir nepabeigta bilance, kuras pārbaudi finanšu daļas darbinieki neveic.
23. Lai gan Reklāmas daļas ieņēmumi veido 20% no visiem Radio ieņēmumiem vai 58% no pašu ieņēmumiem, finanšu daļā tiek iesniegtas tikai ieņēmumu un izdevumu atskaites.
24. Iegūstot izpratni par ieņēmumu no reklāmas pakalpojumu sniegšanas uzskaiti, revidenti konstatēja, ka reklāmas pakalpojumu sniegšana tiek balstīta uz sekojošiem darījumiem:
  - saimnieciskie darījumi, kuros norēķinu veids ir naudas līdzekļi;
  - saimnieciskie darījumi, kuros norēķinu kārtība un izpilde tiek veikta atbilstoši preču vai pakalpojumu apmaiņas darījumiem (turpmāk tekstā - maiņas darījumi).
25. Radio nav izveidota iekšējo normatīvo un citu tiesību aktu bāze attiecībā uz maiņas darījumiem, kas noteiktu darījumu veikšanas kārtību, uzraudzību, kā arī valsts iepirkuma procedūru piemērošanas nepieciešamību.
26. Ar Radio ģenerāldirektora rīkojumu⁶ ir izveidota Inventarizācijas komisija, ar mērķi īstenot ētera laika pastāvīgu kontroli pār reklāmas raidlaika izmantošanu un uzskaiti atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Pamatojoties uz iesniegtajām inventarizācijas komisijas atskaitēm, revidenti konstatēja, ka 2005.gada novembra un decembra mēnešos iepriekš minētās pārbaudes netika veiktas.

Secinājumi

27. Izveidojot reklāmas daļu, kā atsevišķu struktūrvienību, kuras darbības pamatā ir pašfinansēšanās un atmaksāšanās princips un finanšu daļā tiek iesniegta tikai reklāmas daļas ieņēmumu un izdevumu atskaite, pastāv risks, ka izveidotā iekšējās kontroles sistēma nespēs laicīgi atklāt un novērst radušās kļūdas.

⁶ 22.06.2005. VB SIA „Latvijas Radio” ģenerāldirektora rīkojums Nr. 61/1-4.1 „Par reklāmas raidlaika Inventarizācijas komisiju”

28. Radio nav izveidota iekšējās kontroles sistēma, kas nodrošinātu iespēju atklāt kļūdas attiecībā uz maiņas darījumu veikšanu un uzraudzību, un valsts iepirkuma procedūru piemērošanu atbilstoši likumdošanā noteiktajai kārtībai.
29. Pārtraucot izveidotās Inventarizācijas komisijas darbību, Radio netiek nodrošināta iekšējā kontrole pār reklāmas raidlaika izmantošanu un uzskaiti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Ieteikumi

30. Uzlabot iekšējās kontroles sistēmas efektīvu darbību, kas laicīgi spētu atklāt un novērst kļūdas un nodrošinātu patiesu ieņēmumu atspoguļošanu finanšu uzskaitē.
31. Izveidot Radio iekšējo normatīvo un citu tiesību aktu bāzi attiecībā uz maiņas darījumiem, lai īstenotu iekšējo kontroli, kura spētu identificēt krāpšanās risku, atklāt būtiskas kļūdas.
32. Nodrošināt Inventarizācijas komisijas nepārtrauktu darbību, izmantojot tās darbības rezultātus Radio darbības uzlabošanai.

1.2. Reklāmas pakalpojumu sniegšana, pamatojoties uz noslēgtajiem maiņas darījumu līgumiem

Konstatējumi

33. 2005.gadā ieņēmumi no reklāmas pakalpojumu pārdošanas par kopējo summu Ls 233 875 vai 32% no kopējiem reklāmas ieņēmumiem tika gūti, pamatojoties uz saimnieciskiem darījumiem, kuros par norēķinu veidu tiek izmantota preču vai pakalpojumu maiņa.
34. Maiņas darījums Radio ir preču pirkšana un pakalpojumu saņemšana, kur par norēķinu veidu tiek izmantoti nevis naudas līdzekļi, bet gan citu pakalpojumu sniegšana. Vadošais normatīvais akts, kas nosaka iepirkuma tiesisko regulējumu ir likums „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”⁷, saskaņā ar kuru Radio ir pasūtītājs.
35. Lai gūtu pārliecību, ka maiņas darījumu rezultātā Radio ir saņemtas preces un pakalpojumi par iespējami zemāku cenu un reklāmas raidlaiks, par ko netiek saņemti naudas līdzekļi, pārdots par augstāku cenu, revidenti veica iepirkumu procedūras pārbaudi, atbilstoši likuma „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” prasībām.
36. Lai panāktu efektīvu un lietderīgu Radio līdzekļu izmantošanu, veicot iepirkuma procedūru, 2004.gada 1.martā apstiprināts „VB SIA „Latvijas Radio” iepirkuma komisijas nolikums”.
37. Revīzijas laikā konstatēts, ka 25 maiņas līgumiem, kas noslēgti 2004. gadā (attiecībā uz nākošo gadu) un 2005.gadā par kopējo summu Ls 107 977 (bez PVN) nav piemērotas valsts iepirkumu procedūras saskaņā ar likuma „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” prasībām.
38. Iepriekšminētie līgumi, kuriem nav piemērotas valsts iepirkumu procedūras (cenu aptauja, konkurss) sastāda 46% no kopējiem maiņas darījumiem:
  - valsts iepirkuma procedūra – konkurss jāpiemēro, slēdzot maiņas darījuma līgumus par summu Ls 34 091 vai 15% no kopējiem maiņas darījumiem;
  - valsts iepirkuma procedūra – cenu aptauja jāpiemēro, slēdzot maiņas darījuma līgumus par summu Ls 73 886 vai 32%.

⁷ 05.07.2001. likums „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” 1. p. 3.daļa

39. 81% no savstarpējās maiņas darījumu līgumiem, kuriem būtu piemērojamas valsts iepirkuma procedūras, ir noslēgti ar masu mēdiem par savstarpēju reklāmas pakalpojumu sniegšanu.

Secinājumi

40. Neievērojot likuma „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” prasības, ir apšaubāma Radio finanšu līdzekļu efektīva izmantošana, iepirkuma procedūras caurspīdīgums, kā arī vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret preču un pakalpojumu sniedzējiem.

Ieteikumi

41. Nodrošināt likuma „Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām” noteikto prasību izpildi, lai nodrošinātu Radio finanšu līdzekļu efektīvu izmantošanu, veicot valsts iepirkumu uzņēmumu vajadzībām.

1.3. Cenu un atlaižu politika

Konstatējumi

42. 2005.gadā Radio reklāmas raidlaikus, to cenas un piemērojamās atlaides reglamentē ģenerāldirektora apstiprināts nolikums⁸.
43. Radio ir noteiktas atlaides par reklāmas pasūtījumu apjomu robežās no 10 līdz 30%. Reklāmu aģentūrām piemēro 15% atlaidi, kas ir aģentūru honorārs par piesaistīto klientu.
44. Reklāmas daļas vadītājam ir tiesības atsevišķos gadījumos piešķirt klientam papildus atlaidi līdz 10% no pasūtījuma kopapjoma⁹.
45. Veicot piemēroto atlaižu pārbaudi izvēlētajiem darījumiem, revidenti konstatēja, ka Radio izrakstītajos rēķinos atlaides netiek uzrādītas, tās tiek atspoguļotas rēķinam pievienotajā tehniskajā pārskatā, kurš parāda reklāmas pārraidīšanas laikus, par kuriem tiek izrakstīts rēķins. Reklāmas pakalpojumu pasūtījumos un izrakstītajos rēķinos netiek norādīti līgumu numuri.
46. No analizētajiem 64 maiņas darījumu līgumiem 26 līgumiem par kopējo vērtību Ls 352 154, ir piemērotas atlaides 45-75% apmērā, kas nav saskaņā ar Radio nolikumu par reklāmas raidlaikiem, to cenām un piemērojamām atlaidēm. Piemērojot atlaides, līgumu kopsumma tiek samazināta par Ls 212 432.
47. Revidenti, veicot noslēgtajos līgumos un izrakstītajos rēķinos piešķirto un uzrādīto atlaižu apjoma pārbaudi atbilstīgi iekšējo normatīvo aktu prasībām, konstatēja, ka 2005.gadā ir sagatavots, bet neparakstīts līgums par reklāmas laika pārdošanu piemērojot 45% atlaidi. Noteiktā atlaide nav paredzēta apstiprinātajā cenrādī, bet izrakstot rēķinus tika piemērota.
48. Pārbaudot 2005.gadā un uz to attiecināmos iepriekšējā gadā noslēgtos līgumus, kuros noteiktas atlaides, balstoties uz darījuma partnera garantēto reklāmas pasūtījumu summu, revidenti konstatē, ka:
- pasūtītājs apņemas pasūtīt reklāmu pēc atlaides piemērošanas par Ls 2 118. 2005.gadā reklāma pasūtīta par Ls 1 357, neizpildot līgumā noteikto pasūtījuma apjomu;
  - ne visiem Radio sniegtajiem reklāmas pakalpojumiem tiek piemērotas atlaides saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, līdz ar to netiek izpildītas līgumos noteiktās saistības,

⁸ VB SIA „Latvijas Radio” ģenerāldirektora apstiprināts nolikums par reklāmas raidlaikiem, to cenām un piemērojamām atlaidēm no 2005.gada 1.janvāra

⁹ 01.11.2005. „VB SIA „Latvijas Radio” Reklāmas daļas nolikums” 14.12. punkts

piemēram, līgumā atrunāta atlaide 14% saskaņā ar Radio apstiprināto cenrādi, bet tā nav piemērota visiem izrakstītajiem rēķiniem;

- līgumā ir noteikta piemērojamā atlaide 45%, balstoties uz garantēto reklāmas pasūtījuma summu Ls 10 000 apmērā. 2005.gadā darījuma partneris pasūtījis reklāmu un Radio izrakstījis rēķinus tikai par Ls 4 287, neveicot pasūtījumus vēl par Ls 5 714;
- līgumā ir noteikta garantētā summa Ls 10 000, atlaide nav paredzēta, tomēr 7 no 13 Radio izrakstītajiem rēķiniem tiek piemērota 30% atlaide, kas noslēgtajā līgumā nav atrunāta un nesaskan ar cenrādī norādīto reklāmas pasūtījuma apjomu, kam būtu piemērojama šāda atlaide. Nepamatoti piemērotās atlaides veido Ls 1 371.

Secinājumi

49. Radio nav izstrādāta vienota atlaižu piemērošanas politika maiņas darījumiem.
50. Tā kā reklāmas darījumos par naudu uz pasūtījumiem un rēķiniem nav norādīti līgumu numuri, tad nav iespējams gūt pārliecību, ka pasūtījums izdarīts saskaņā ar konkrētu līgumu.
51. Atsevišķos gadījumos noslēgtajos līgumos atrunātā cenu un atlaižu politika tiek interpretēta dažādi – līgumos atrunātās atlaides netiek uzrādītas visos izrakstītajos rēķinos, kā arī atlaides tiek piemērotas darījumiem, kuru līgumos tās nemaz nav paredzētas.
52. Noslēdzot maiņas līgumus un piešķirot lielas atlaides, Radio rīkojas pretrunā ar likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanu un novēršanu” 3.panta 2.punktu, kas nosaka, ka manta nododama īpašumā citai personai par iespējami augstāku cenu.
53. Atsevišķos gadījumos nav pamatojuma piemērotajām atlaidēm, jo nav izpildīts līgumā atrunātais reklāmas pasūtījumu apjoms. Nav nodrošināta kontrole pār līgumu nosacījumu izpildi.

Ieteikumi

54. Izstrādāt atlaižu piemērošanas politiku attiecībā uz maiņas darījumiem. Ņemot vērā maiņas darījumiem piemēroto atlaižu apjomu, izvērtēt maiņas darījumu ekonomisko lietderību.
55. Lai kvalificēta trešā persona gūtu pārliecību, ka reklāmas pasūtījumi ir izdarīti saskaņā ar noslēgto līgumu nosacījumiem, norādīt līgumu numurus uz reklāmas pasūtījumiem un rēķiniem.
56. Piemērot atlaides reklāmas pakalpojumiem saskaņā ar Radio cenu un atlaižu piemērošanas kārtību.
57. Aprēķināt Radio reklāmas raidlaika pašizmaksu, lai izvērtētu, cik lielas atlaides reklāmas darījumiem ir piemērojamas, lai pakalpojums netiktu pārdots zem pašizmaksas, tādējādi radot zaudējumus.
58. Veikt kontroli pār reklāmas pasūtījumu līgumos noteikto pasūtījumu apjomu izpildi, lai pārliecinātos par Radio piešķirto atlaižu pamatotību.

1.4. Reklāmas raidlaiks

Konstatējumi

59. Radio un televīzijas likuma 21.panta 2.punktā noteikts, ka reklāmai nacionālā pasūtījuma ietvaros veidotajās programmās un raidījumos atvēlētais laiks katrā raidlaika stundā nedrīkst pārsniegt 10%, kas ir 6 minūtes stundā.

60. Likumā¹⁰ noteikts, ka reklāma ir apmaksāta, citādi atlīdzināta vai pašreklāmas nolūkos izdarīts publisks paziņojums par precēm vai pakalpojumiem, firmām, personām, organizācijām, to darbības veidiem, idejām un citiem jautājumiem, lai veicinātu to popularitāti vai pieprasījumu pēc tiem.
61. Reklāmas pasūtījumi Radio tiek izdarīti iepriekš, paredzot reklāmas pārraidīšanas laiku un apjomu. Rēķini tiek izrakstīti pēc reklāmas atskaņošanas ēterā, balstoties uz iepriekš izveidoto pasūtījumu.
62. Revīzijas gaitā tika veikta reklāmas raidlaika inventarizācija 2005.gada novembra un decembra mēnešos:
- veicot reklāmas noklausīšanos, izlases veidā izvēloties 22 stundas no dažādām Radio programmām atšķirīgos datumos;
  - salīdzinot dažādu Radio programmu atskaišu par izmantoto reklāmas raidlaiku datus ar grāmatvedībā uzrādītajiem ieņēmumiem, izlases veidā izvēloties 27 stundas atšķirīgos datumos.
63. Revidenti veica reklāmas raidlaika inventarizāciju, ar mērķi gūtu pārlicību, ka:
- pārdotais un pārraidītais reklāmas pakalpojumu raidlaiks nav ārpus likumā pieļaujamā reklāmas apjoma;
  - izskanējušās reklāmas apjoms sakrīt ar raidlaika apjomu, par kuru ir izrakstīts rēķins;
  - par izskanējušo reklāmu ir izrakstīti rēķini;
  - atlaides ir piemērotas saskaņā ar līgumu nosacījumiem un apstiprināto atlaižu piemērošanas kārtību;
  - pārraidīti ir visi reklāmas pakalpojumu pasūtījumi, par kuriem ir izrakstīti rēķini.
64. Veicot reklāmas raidlaika inventarizāciju, tika konstatēts:
- 16 stundās no 49 inventarizētajām stundām tiek pārsniegts likumā noteiktais reklāmas raidlaika apjoms stundā, pārsniegums pār likumā noteikto apjomu ir 16 minūtes 52 sekundes;
  - tika konstatēti gadījumi, kad neizskan vairākas maiņas darījumu reklāmas, par kurām ir izrakstīti rēķini un komercmateriālu pasūtījumā šo reklāmu skanēšana ēterā ir paredzēta. Reklāmas atskaitē parādās, ka tās ir izskanējušas;
  - netiek pārraidīts arī reklāmas pakalpojumu pasūtījums, par kuru ir izrakstīts rēķins un samaksāta nauda;
  - pastāv gadījumi, kad pārraidītās reklāmas apjoms nesakrīt ar pasūtījumā paredzēto raidlaika apjomu, par kuru ir izrakstīts rēķins;
  - inventarizētajās 49 raidlaika stundās tiek pārraidīti 2 publiski paziņojumi, kas grāmatvedības dokumentos netiek atspoguļoti un par kuriem rēķini nav izrakstīti;
  - decembrī izskan vairākas reklāmas, par kurām nav izrakstīti rēķini. Rēķini tiek izrakstīti tikai nākamā gada janvārī, līdz ar to netiek ievērota likuma „Par grāmatvedību” 2. pantā noteiktā ieņēmumu un izdevumu norobežošana pa pārskata periodiem.
65. Maiņas darījumu līgumi slēgti par konkrētu pasūtījumu summu līdz 2005.gada beigām. Sarunās ar reklāmas daļas darbiniekiem, noskaidrots, ka sakarā ar maiņas darījumu līgumu

---

¹⁰ 24.08.1995. „Radio un televīzijas likums” 2.panta 11. punkts

ietvaros veikto lielo reklāmas pasūtījumu apjomu reklāmu raidlaiki gada beigās bija pārpildīti, kā rezultātā plānotais reklāmu izvietojums raidlaikos tika mainīts.

66. Tāpat noskaidrots, ka palielinoties reklāmas raidlaika cenām, lai sniegtu reklāmas pakalpojumus par līgumos atrunātajām darījumu summām, maiņas darījumu plānotie reklāmu raidlaiki Radio tika mainīti, darījumu partnerus par to iepriekš neinformējot.

Secinājumi

67. Inventarizācijas laikā konstatēts, ka Radio tiek plānota un arī pārraidīta reklāma, kas ir ārpus likumā noteiktā reklāmas apjoma stundā.
68. Radio nav vienotas uzskaites reklāmas ieņēmumiem finanšu grāmatvedībā ar Reklāmas daļas pārraidīto un uzskaitīto reklāmu.
69. Netiek veikta kontrole pār reklāmas pārraidīšanu paredzētajā laikā un to apjomu atbilstību iepriekš izdarītajam pasūtījumam, uz kuru pamatojoties vēlāk tiek izrakstīts rēķins. Līdz ar to revidenti neguva pārlicību par precīzu ieņēmumu uzskaiti.
70. Tā kā uzskaitē par plānoto reklāmas raidlaiku izmaiņām netiek veikta, revidenti neguva pārlicību, ka reklāmu raidlaiku pārvietošana un koriģēšana ir notikusi saskaņā ar noslēgto līgumu nosacījumiem.
71. Pārbaudot grāmatvedības dokumentus, tika secināts, ka publiskie paziņojumi Radio ēterā, kas balstoties uz likumu būtu klasificējami kā reklāma, nav apmaksāti.
72. Radio netiek veikta precīza ieņēmumu norobežošana pa pārskata periodiem, līdz ar to netika gūta pārlicība par patieso ieņēmumu apjomu.

Ieteikumi

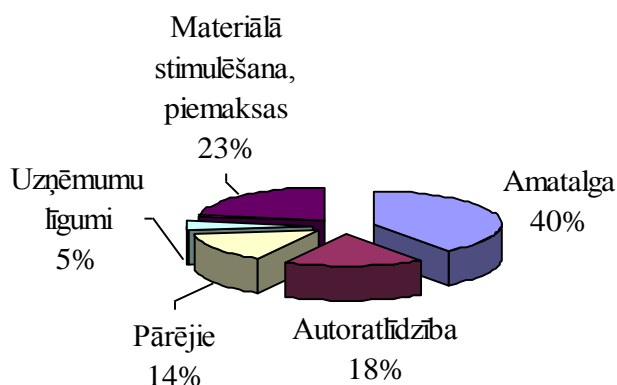
73. Plānot Radio reklāmas raidlaiku atbilstoši likumā noteiktajam reklāmas apjomam stundā.
74. Veikt Radio plānoto reklāmas raidlaiku izmaiņu uzskaiti, lai varētu izsekot reklāmas pasūtījumu izpildei.
75. Kontrolēt pārraidīto reklāmu apjomu atbilstību pasūtījumā paredzētajam, lai izvairītos no nepamatotām izmaksām, par kurām nav izrakstīti rēķini.
76. Izrakstīt rēķinus atbilstoši faktiski pārraidītajai reklāmai.
77. Nepieļaut neapmaksātas reklāmas pārraidīšanu Radio.
78. Veikt ieņēmumu norobežošanu pa pārskata periodiem, lai gada pārskats tiktu sagatavots atbilstoši likuma „Par grāmatvedību” prasībām.
79. Nodrošināt Radio grāmatvedības kontroles sistēmas izstrādi, kas īstenotu reklāmas raidlaika kontroli, saskaņā ar „Noteikumu par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”¹¹, lai nodrošinātu uzņēmuma saimniecisko darījumu reģistrēšanu grāmatvedības sistēmā atbilstoši normatīvo aktu prasībām un iekšējās kārtības noteikumiem, kā arī lai nodrošinātu grāmatvedības sniegtās informācijas savlaicīgumu un pareizību.

2. Darba samaksas sistēma

80. Darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēma Radio sastāv no:
  - **Nemainīgās daļas** - amata alga, kura tiek finansēta no valsts dotācijas līdzekļiem;

¹¹ 21.10.2003. MK noteikumi Nr. 585 ”Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 5. daļa

- **Mainīgās daļas** – piemaksas (par papildu darbu, par nakts darbu, par virsstundu darbu vai darbu svētku dienā, par darbu īpašos apstākļos), prēmijas, materiālās stimulēšanas piemaksas un jebkura veida cita atlīdzība, kas tiek finansēta no valsts dotācijas līdzekļiem un/vai Radio saimnieciskās darbības rezultātā gūtajiem līdzekļiem.

Attēls Nr.3: Darba samaksas sadalījums Radio darbiniekiem 2005.gadā, %

81. Veicot 2005.gada atalgojuma izdevumu struktūras analīzi konstatēts, ka lielāko īpatsvaru no kopējiem atalgojuma izdevumiem Radio darbiniekiem veido amatalgas izdevumi – 40%, materiālā stimulēšana un citas piemaksas – 23%. (Skatīt attēlu Nr.3)
82. Darba attiecības starp Radio un tās darbiniekiem tiek veidotas vadoties pēc noslēgtajiem darba līgumiem, autortiesību līgumiem, darba koplīgumu un Latvijas Republikas pastāvošo darba tiesību normatīvo regulējumu.
83. Radio izstrādātie un vadības apstiprinātie iekšējie darba samaksu reglamentējošie normatīvie akti un dokumenti:
  - 28.12.1995. „VB SIA „Latvijas Radio” statūti” ar grozījumiem 15.11.1999.;
  - 13.09.1996. „Reklāmas pakalpojumu daļas nolikums” ar grozījumiem līdz 07.12.2001.;
  - 17.07.2002. VB SIA „Latvijas Radio” Administrācijas un Arodbiedrības koplīgums;
  - Valdes apstiprināti Radio programmu nolikumi, kas paredz, kāda daļa no savas darbības rezultātā gūtajiem reklāmas ieņēmumiem tiek piešķirta un novirzīta programmā strādājošo materiālajai stimulēšanai;
  - 10.01.2003. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.2-1/01-06 „Par darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmas noteikšanu”;
  - 05.11.2004. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.3-11/01-06 „Par VB SIA „Latvijas Radio” darbinieku darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmu”;
  - 16.11.2004. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.5-12/01-06 „Par VB SIA „Latvijas Radio” darbinieku darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmu”;
  - 30.11.2004. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.1-13/01-06 „Par VB SIA „Latvijas Radio” darbinieku darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmu”;
  - 03.01.2005. VB SIA „Latvijas radio” “Darba samaksas nolikums”;
  - 01.03.2005. Radio Reklāmas daļas rīkojums „Par reklāmas daļas darbinieku materiālās stimulēšanas koeficientu noteikšanu”;
  - 20.05.2005. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.2-8/1-6.1 „Par darba samaksas sistēmu”;
  - 12.09.2005. Radio rīkojums Nr.98/1-4.1 ;
  - 14.10.2005. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr.2-15/1-6.1 „Par VB SIA „Latvijas Radio” darbinieku darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmu”;

- 01.11.2005. „Reklāmas daļas nolikums”;
  - u.c. ģenerāldirektora rīkojumi, kas nosaka materiālās stimulēšanas piemaksas atsevišķiem darbiniekiem.
84. Radio valde ir tiesīga noteikt darba samaksas apmēru darbiniekiem un ģenerāldirektoram¹². Savukārt ģenerāldirektors savu pilnvaru ietvaros nosaka materiālās stimulēšanas piemērošanas kārtību¹³.

2.1. Piemaksu un materiālās stimulēšanas sistēma Radio

Konstatējumi

85. Radio darba samaksas fondu veido divi finansējumu avoti – valsts dotācijas un pašu ieņēmumi.
86. 2005.gadā materiālās stimulēšanas piemaksu un kārtību nosaka Darba samaksas nolikums¹⁴ un valdes lēmums¹⁵, paredzot, ka :
- piemaksas ir par nakts darbu, virsstundu darbu, darbu svētku dienās,
  - prēmijas ir materiālā stimulēšana par plānoto ieņēmumu izpildi un pārsniegšanu:
    - 2 % no kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem,
    - procenti no ieņēmumiem par skaņu ierakstu studiju nomu,
    - procenti no reklāmas ieņēmumiem,
    - procenti no ieņēmumiem par fonotēkas fondu kopēšanu,
    - procenti no ieņēmumiem par tiražēšanas tiesību pārdošanu,
  - materiālā stimulēšana par darba kvalitātes un atbildības kritēriju uzturēšanu:
    - noteiktā apjoma par struktūrvienības darba rezultātiem,
    - korespondentu punkti par individuāliem rezultātiem,
    - translāciju kvalitātes kritēriju uzturēšanai.
87. Piemaksas darbiniekiem katru mēnesi tiek izmaksātas saskaņā ar struktūrvienības vadītāju un arodbiedrības pārstāvju apstiprinātiem sarakstiem, kuri ir pamatoti ar dažādiem valdes lēmumiem un rīkojumiem.
88. Apstiprinātajos sarakstos ir uzrādīti darbinieki, kuriem konkrētās struktūrvienības vadītājs ir noteicis materiālo stimulēšanu, bet netiek norādīts kāda veida materiālā stimulēšana tiek piemērota.
89. Revīzijas gaitā revidenti konstatēja, ka 2% materiālās stimulēšanas piemaksa no saimnieciskās darbības ieņēmumiem 2005.gadā katru mēnesi tika izmaksāta ģenerāldirektoram un atsevišķiem vadošajiem darbiniekiem.
90. Piemaksu apmēru darbiniekiem nosaka ģenerāldirektors. Ģenerāldirektoram piemaksas apmēru ir noteikusi finanšu direktore, kas ir pretrunā ar Statūtos noteikto.
91. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem¹⁶ statūtsabiedrības valdes priekšsēdētājs var saņemt prēmiju, ja ir bijis ieņēmumu pārsniegums pār izdevumiem un nav nodokļu parādu valsts budžetam. Prēmiju izmaksā reizi gadā pēc gada pārskata apstiprināšanas, un tā nedrīkst pārsniegt priekšsēdētāja triju mēnešu atalgojuma apmēru.

¹² VB SIA „Latvijas Radio” Statūti 7.6. punkts

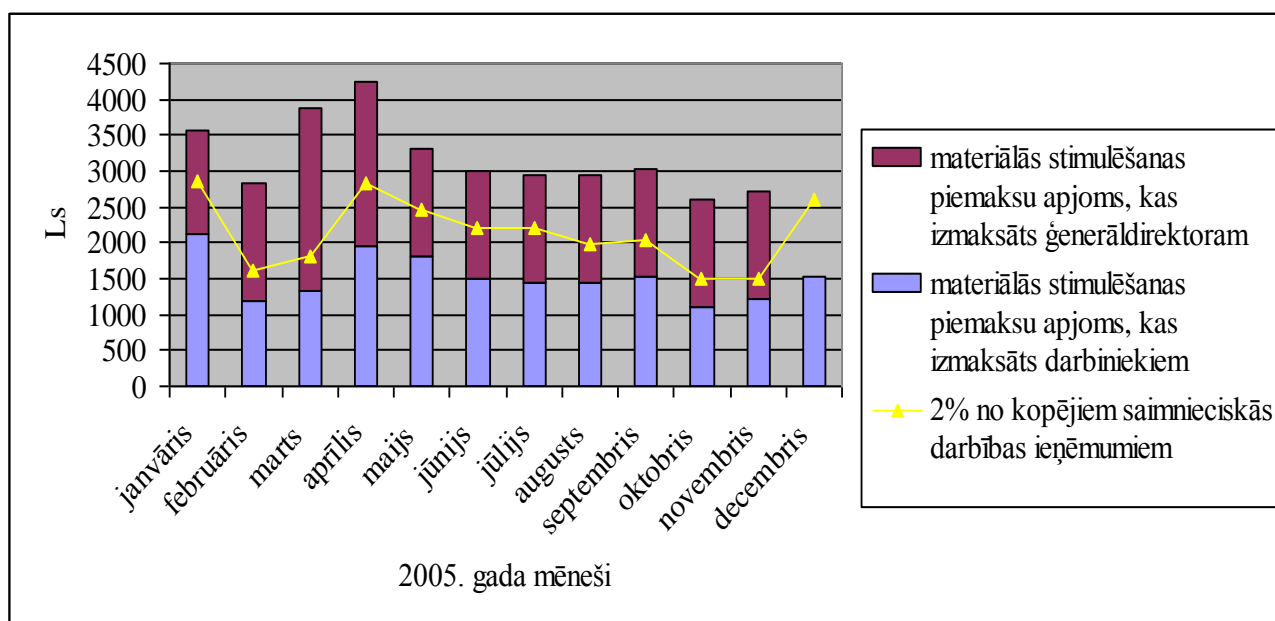
¹³ VB SIA „Latvijas Radio” Statūti 7.10.punkts

¹⁴ 03.01.2005. „VB SIA „Latvijas Radio” darba samaksas nolikums” 3. nodaļa

¹⁵ 10.01.2003. VB SIA „Latvijas Radio” valdes lēmums Nr. 2-1/01-06 „Par darba samaksas un materiālās stimulēšanas sistēmas noteikšanu” 2. punkts

¹⁶ 27.12.2002. LR MK „Noteikumi par valsts uzņēmuma direktora, valsts (pašvaldību) statūtsabiedrības valdes priekšsēdētāja un valdes priekšsēdētāja vietnieka darba samaksu un valsts (pašvaldību) statūtsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši valsts uzņēmumu un valsts (pašvaldību) statūtsabiedrību iedalījumam” 10. punkts

92. Saskaņā ar Radio Statūtiem tikai valde ir tiesīga noteikt darba samaksas apmēru ģenerāldirektoram. Revīzijas gaitā revidentiem netika iesniegts valdes lēmums par piemaksu apjoma noteikšanu ģenerāldirektoram.
93. Pamatojoties uz finanšu direktores apstiprinātajiem materiālās stimulēšanas sarakstiem, ģenerāldirektoram 2005.gada laikā piešķirtas un izmaksātas piemaksas kopsummā par Ls 18 450.
94. 2005.gadā materiālās stimulēšanas piemaksās līdz 2% no saimnieciskās darbības ieņēmumiem ir izmaksāts par Ls 10 965 vairāk, kā noteikts Radio iekšējos normatīvajos aktos. (Skatīt attēlu Nr.4)

Attēls Nr.4: 2005.gadā izmaksātās 2 % materiālās stimulēšanas piemaksas no saimnieciskās darbības ieņēmumiem

95. 49.56% no 2005. gadā izmaksātā materiālo stimulēšanas piemaksu apjoma, kas izmaksātas līdz 2% no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, ir izmaksātas ģenerāldirektoram, kuru apmēru noteikusi finanšu direktore.
96. 50.44% no materiālās stimulēšanas piemaksām, kas izmaksātas no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, izmaksāti vairākiem vadošajiem darbiniekiem, kuru piemaksu apjomu nosaka un apstiprina ģenerāldirektors, pamatojoties uz struktūrvienības vadītāja un arodbiedrības pārstāvja ierosinājumu.

Secinājumi

97. Radio pastāv sarežģīta materiālās stimulēšanas piemaksu uzskaites sistēma, kas sastāv no materiālās stimulēšanas, dažādām piemaksām, kuru pamatojumam ir apgrūtināti izsekot.
98. Saskaņā ar Radio valdes lēmumu Nr.1-12/01-06 par naudas līdzekļu sadalījumu¹⁷ 2005.gadā darbiniekiem piemaksās ir paredzēti Ls 206 825, kas ir 5,1 % no kopējiem ieņēmumiem. Veicot atalgojuma revīziju revidenti aprēķināja, ka 2005.gadā piemaksās ir izmaksāti apmēram Ls 443 740, kas ir 10 % no kopējiem ieņēmumiem.
99. Valde ir noteikusi, ka ģenerāldirektoram var tikt piešķirtas piemaksas, bet nav lēmusi par konkrētu piemaksu apjomu.

¹⁷ VB SIA „Latvijas Radio” 2005.gada naudas līdzekļu sadalījums, apstiprināts 16.11.2004.ar grozījumiem 28.12.2004.

100. Finanšu direktore pretēji savām amata pilnvarām ir noteikusi piemaksas apmēru ģenerāldirektoram.
101. Materiālās stimulēšanas piemaksu noteikšana Radio notiek neatbilstoši Statūtos noteiktajai kārtībai.
102. Izmaksājot ģenerāldirektoram materiālās stimulēšanas prēmiju regulāri katru mēnesi, tiek pārkāpti MK noteikumi¹⁸, kuri nosaka, ka prēmiju drīkst izmaksāt reizi gadā pēc gada pārskata apstiprināšanas.
103. 2005. gada laikā ģenerāldirektoram ir izmaksātas prēmijas Ls 18 450 apmērā, kas ir pretrunā ar Radio Statūtiem un MK noteikumiem, kuros ir noteikts, ka prēmijas apmērs nedrīkst pārsniegt triju mēnešalgu apmēru.

Ieteikumi

104. Izstrādāt skaidru un saprotamu atalgojuma sistēmu, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli un tā saimnieciskajiem darījumiem noteiktā laika posmā, kā tas noteikts likumā „Par grāmatvedību”.
105. Apstiprinot sarakstus par piemaksu piešķiršanu, skaidri norādīt piemaksas apjomu un par kādiem pienākumiem piemaksa ir piešķirama darbiniekam, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona spētu iegūt pierādījumus par katras summas pamatotību.
106. Radio valdei noteikt piemaksu un prēmiju apjomu ģenerāldirektoram saskaņā ar Statūtiem un pastāvošo likumdošanu.

Revīzijas grupas vadītāja
Valsts revidente

S.Zunde

Revīzijas grupa:

Valsts revidente

S.Rudņeva

Valsts revidente

Z.Rulle

---

¹⁸ 27.12.2002. LR MK „Noteikumi par valsts uzņēmuma direktora, valsts (pašvaldību) statūtsabiedrības valdes priekšsēdētāja un valdes priekšsēdētāja vietnieka darba samaksu un valsts (pašvaldību) statūtsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši valsts uzņēmumu un valsts (pašvaldību) statūtsabiedrību iedalījumam” 10. punkts